

การพัฒนาต้นแบบรายวิชาออนไลน์ทางสังคมศาสตร์ตามมาตรฐานเครือข่ายการประกันคุณภาพ
มหาวิทยาลัยอาเซียน และเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการ
ที่เป็นเลิศหรือเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ

Development of an Online Prototype for Social Sciences Subject according to
ASEAN University Network Quality Assurance (AUN-QA) and Education Criteria
for Performance Excellence (EdPEX) or Thailand Quality Award (TQA) Criteria

แสงเทียน อยู่เถา¹ และ สักดีสิวรรณ ทรงสิริวรกุล²
Sangtien Youthao¹ and Saksiwan Songsiriworakul²

Article History

Receive: October 6, 2022
Revised: December 23, 2023
Accepted: December 23, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในการเรียนออนไลน์ และรูปแบบของรายวิชาออนไลน์ การออกแบบและพัฒนาต้นแบบรายวิชาออนไลน์ วิชาสังคมออนไลน์เพื่อพัฒนาชีวิต และเศรษฐกิจดิจิทัลตามมาตรฐานเครือข่ายการประกันคุณภาพมหาวิทยาลัยอาเซียน และเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศหรือเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ ที่ใช้วิธีดำเนินการวิจัยแบบผสมผสาน ประชากรประกอบด้วย 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 เป็นผู้ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาศึกษาทั่วไปของคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ในช่วงระยะเวลา 2 ปีการศึกษาที่มีการเรียนออนไลน์อย่างเต็มรูปแบบ จำนวน 5,846 คน โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 415 คน จากผู้เรียนออนไลน์ในรายวิชาของคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล โดยการสุ่มแบบชั้นภูมิและการประยุกต์แบบสัดส่วน โดยใช้แบบสอบถาม ส่วนกลุ่มที่ 2 คือผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องจำนวน 45 คน จากการสุ่มแบบเจาะจงแบบมีเงื่อนไข โดยใช้การประชุมกลุ่มจำนวน 17 คน และ แบบประเมินต้นแบบรายวิชาออนไลน์ จำนวน 28 คน ใช้การวิเคราะห์ด้วยสถิติพรรณนาจากแบบสอบถามและแบบประเมิน ส่วนจากการประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัญหาและความต้องการของนักศึกษาในการเรียนออนไลน์และรูปแบบของรายวิชาออนไลน์อยู่ในระดับมากที่สุด คือ ปัญหาความล่าช้าของระบบอินเทอร์เน็ตและนักศึกษาต้องการให้การสอนสนุกมีความเป็นกันเองกับผู้เรียน 2) การออกแบบรายวิชาออนไลน์ วิชาสังคมออนไลน์เพื่อพัฒนาชีวิตและเศรษฐกิจดิจิทัลตามมาตรฐานคุณภาพ พบองค์ประกอบที่สำคัญในการออกแบบรายวิชา จำนวน 4 องค์ประกอบ ดังนี้ มาตรฐานผลการเรียนรู้ของบัณฑิต โครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตร กลยุทธ์การสอน และ การประเมินผลการเรียนรู้ 3) การพัฒนาต้นแบบรายวิชาออนไลน์ วิชาสังคมออนไลน์เพื่อพัฒนาชีวิตและเศรษฐกิจดิจิทัลตามมาตรฐานคุณภาพมีข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาต้นแบบรายวิชาออนไลน์ ได้แก่ การปรับจุดมุ่งหมายและ

¹ รองศาสตราจารย์ ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, Associate Professor, Department of Social Sciences, Faculty of Social Sciences and Humanities, Mahidol University

² นักวิชาการพัฒนาคุณภาพ สำนักงานบริหารการศึกษาระบบนวัตกรรมและการเรียนรู้ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, Quality Development Technical officer in Office of Educational Administration and Innovative Learning, Faculty of Social Sciences and Humanities, Mahidol University

วัตถุประสงค์ สัตส่วนของเนื้อหา สัตส่วนชั่วโมงการเรียนการศึกษาด้วยตัวเอง การพัฒนาผลการเรียนรู้ที่คาดหวังระดับรายวิชา และแผนการสอน การประเมินผล กิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับทรัพยากรการเรียนการสอน ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย คือ ได้ต้นแบบรายวิชาออนไลน์ที่สามารถนำมาจัดการเรียนการสอนและนำผลการประเมินการรับฟังผู้เรียนและผู้เกี่ยวข้องมาพัฒนาสื่อการเรียนการสอน เพื่อให้เป็นรายวิชาที่มีการเรียนการสอนแบบออนไลน์ แบบเปิดเสรีสำหรับทุกคนต่อไป

คำสำคัญ : การพัฒนาต้นแบบรายวิชา ; วิชาออนไลน์ ; วิชาสังคมออนไลน์ ; เกณฑ์คุณภาพการศึกษา ; มหาวิทยาลัยอาเซียน ; รางวัลคุณภาพแห่งชาติ

ABSTRACT

This study aimed to study the problems and desires of the university students in online learning and the online subject format, the designing and developing a prototype of online subject entitled online social for improving life and digital economy according to the ASEAN Higher Education Network Quality Standards (AUN- QA) and the criteria for Education for Performance Excellence (EdPEX) or the Thailand Quality Award (TOA) criteria. The study used mixed methods research. There were two groups of the population. The first group were 5,846 students who enrolled in general education courses at the Faculty of Social Sciences and Humanities at Mahidol University during the two academic-years that studied full online learning which there were 415 students was selected as a sample group using a stratified sampling and the application of proportion and a questionnaire was used as a research instrument. The second group of the population consisted of 45 related experts which divided into 2 groups using purposive sampling, which a focus group was used with 17 people and a prototype online subjects assessment form was used with 28 people. Descriptive statistics were applied to analyze the data from the questionnaire and the assessment form, and the content analysis was used to analyze the information from the focus group. The results found that 1) the highest level of the students' problems and desires for online learning and online course format was the problem of Internet latency and the students wanted the fun and friendly classes, 2) 4 important elements were found in the course design of online subject entitled online social for improving life and digital economy according to quality standards including the standard of the graduate's learning outcomes, curriculum structure and content, instructional strategies, and learning assessments. 3) there were some suggestions found from the developing prototype of online course entitled online social for improving life and digital economy in accordance with the quality standards in order to develop a prototype online course including adjusting goals and objectives, content ratio, self- study hour ratio, improving course-level expected learning outcomes, lesson plans, and assessment of teaching and leaning activities according to the leaning resources. The benefits of this research were the obtaining of the prototype of online learning that can be used to teach, and bringing the evaluation results of from the students and stakeholders to develop teaching materials to make this subject to be an online instruction as a Massive Open Online Course (MOOC).

Keywords : Subject Prototype Development ; Online Subject ; Online Social Sciences Subject ; Educational Quality Criteria ; ASEAN University ; Thailand Quality Award

บทนำ

การเรียนการสอนออนไลน์ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจากการพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่มุ่งนำเอาสื่อสังคมออนไลน์มาประยุกต์ใช้เพื่องานด้านการศึกษาทุกระดับอย่างแพร่หลาย อำนาจความสะดวกให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ได้ตลอดเวลา ไร้ขีดจำกัดทั้งในเรื่องเวลาและสถานที่ ส่งเสริมการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 มีรูปแบบและเป้าหมาย ที่มุ่งให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และฝึกปฏิบัติทักษะด้านต่างๆ ด้วยตนเอง นอกจากนี้สื่อสังคมออนไลน์เป็นช่องทางสื่อสารที่ช่วยส่งเสริมการสร้างสัมพันธภาพที่ระหว่างผู้สอนและผู้เรียนได้อีกช่องทางหนึ่ง สื่อสังคมออนไลน์เป็นเครื่องมือการสื่อสารที่ได้มีการนำมาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 อย่างเป็นระบบและมีความต่อเนื่องมากขึ้นโดยลำดับ ผลการศึกษาวิจัยในทุกระดับการศึกษาได้รายงานให้เห็นถึงผลต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพด้วยกระบวนการเรียนรู้ โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึกอบรม การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดการสภาพแวดล้อมสังคมแห่งการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่องไร้ขีดจำกัดในเรื่องเวลาและสถานที่ในการที่จะเรียนรู้ ผู้เรียนสามารถสร้างความเข้าใจ สร้างแนวคิดเรื่องที่จะเรียนรู้ได้อย่างชัดเจนมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอน เกิดการเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต สอดคล้องกับความจำเป็นรอบด้านของศตวรรษที่ 21 เป็นทักษะที่ต้องพัฒนาให้กับผู้เรียนในยุคดิจิทัลอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนเพื่อความเจริญของสังคมของบุคคลและสังคม (Damjumb, 2019) โดยเฉพาะในช่วงสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของการเรียนการสอนในห้องเรียนปกติไปสู่การเปลี่ยนแปลงในรูปแบบการเรียนออนไลน์อย่างรวดเร็ว (Wintachai et al., 2021) มหาวิทยาลัยมีแพลตฟอร์มการสอน (Teaching Platform) เพื่อรองรับการทำงานแบบ Work from home เพื่อหยุดยั้งการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Arora and Chauhan, 2021)

แต่ในสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาทำให้มีการปรับมาใช้ในการเรียนการสอนออนไลน์นั้นก็ส่งผลในเชิงลบบางประการในการเตรียมความพร้อม การสังเกตเห็นอารมณ์และพฤติกรรมของผู้เรียน (Cutri, et al., 2020) การใช้วิชาที่ออกแบบมาสำหรับการสอนในห้องเรียนปกติอยู่เป็นจำนวนมากมาปรับเป็นการสอนออนไลน์อาจส่งผลโดยตรงต่อระดับความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการจัดการเรียนการสอนด้วย (Sharma and Kiran, 2021) การศึกษานี้จึงมุ่งเน้นการพัฒนารายวิชาออนไลน์ทางสังคมศาสตร์ สำหรับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ให้มีประสิทธิภาพ โดยมีความสอดคล้องกับความต้องการของมหาวิทยาลัย และมีมาตรฐานตามมาตรฐานเครือข่ายการประกันคุณภาพมหาวิทยาลัยอาเซียน และเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศหรือเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในการเรียนออนไลน์และรูปแบบของรายวิชาออนไลน์
2. เพื่อออกแบบรายวิชาออนไลน์ วิชาสังคมออนไลน์เพื่อพัฒนาชีวิตและเศรษฐกิจดิจิทัลตามมาตรฐานเครือข่ายการประกันคุณภาพมหาวิทยาลัยอาเซียน และเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศหรือเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ
3. เพื่อพัฒนาต้นแบบรายวิชาออนไลน์ วิชาสังคมออนไลน์เพื่อพัฒนาชีวิตและเศรษฐกิจดิจิทัลตามมาตรฐานเครือข่ายการประกันคุณภาพมหาวิทยาลัยอาเซียน และเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศหรือเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดการออกแบบรายวิชาและเกณฑ์คุณภาพการศึกษา

การศึกษาออนไลน์หรือการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ เป็นนวัตกรรมทางการศึกษาในยุคใหม่ภายใต้อิทธิพลการขับเคลื่อนของเทคโนโลยีเครือข่ายคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตที่เชื่อมโยงและใช้ประโยชน์อย่างกว้างขวางโดยเฉพาะในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 การศึกษาออนไลน์มีกรอบแนวความคิด คือ การรวมกลุ่มกันทางสังคมแห่งการเรียนรู้ในลักษณะ สังคมแห่งการแสวงหาความรู้หรือสังคมแห่งปัญญา โดยเทคโนโลยีการเรียนรู้จะมีบทบาทในการสร้างและเชื่อมโยงองค์ความรู้ (Pahe, 2018) การเรียนทางไกลในรูปแบบของการเรียนออนไลน์ เป็นการดำเนินการที่แตกต่างออกไปจากการเรียนแบบเดิม โดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการเชื่อมโยงการเรียนทางไกลในการสนับสนุนการสอนที่มีความหลากหลายมากขึ้น (Arjareewattana and Pojariya, 2019) และในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลโดยตรงกับการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยต่างๆ ทั่วโลก เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนในช่วงที่ผ่านมาเป็นการจัดการเรียน

การสอนที่เน้นการเรียนรู้แบบปฏิบัติ (Active learning) ที่จัดการเรียนการสอนในห้องเรียนมากกว่าการเรียนรู้แบบออนไลน์ แต่เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นในความปลอดภัยของนักศึกษาและผู้สอนรวมถึงสอดคล้องกับมาตรการควบคุมการแพร่ระบาดของโรค ในประเทศไทยที่กำหนดศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค โดยเฉพาะการเรียนในปีการศึกษา 2563-2564 ที่ทางมหาวิทยาลัยจำเป็นต้องจัดการเรียนการสอนให้อยู่ในรูปแบบออนไลน์ แต่ในการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์นั้นความพร้อมของผู้เรียนเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญ (Sae-Tan et al., 2021)

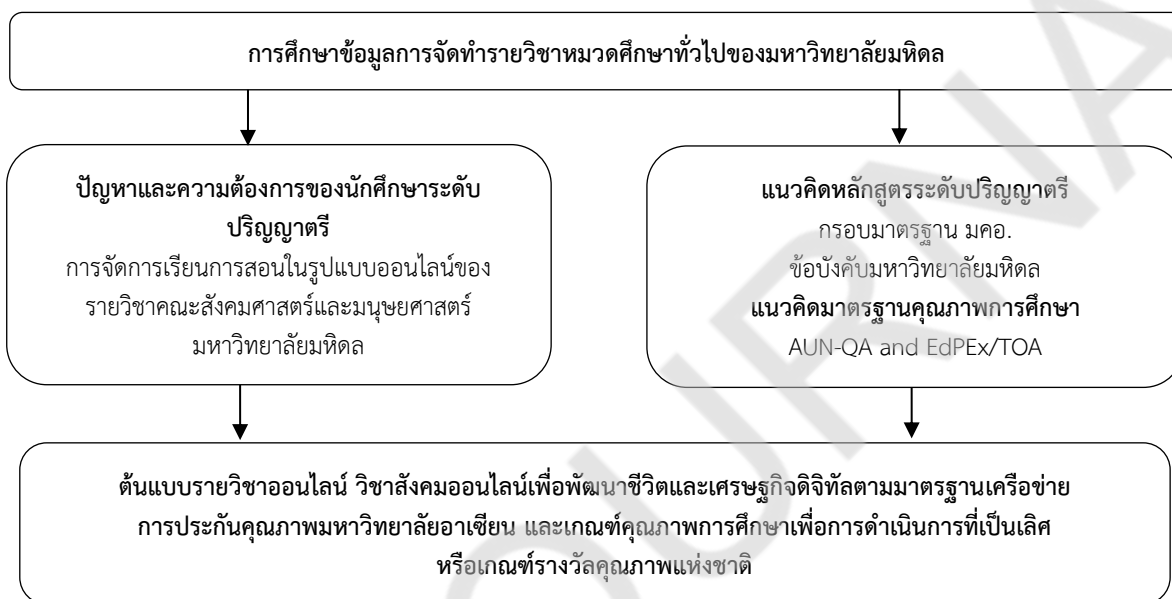
เกณฑ์เกี่ยวกับรายวิชาหมวดการศึกษาทั่วไปหรือรายวิชาเลือกมหาวิทยาลัยมหิดล มีหลักเกณฑ์เกี่ยวกับแนวปฏิบัติการออกแบบการเรียนการสอนของรายวิชาศึกษาทั่วไป โดยในส่วนของบทเรียนออนไลน์นั้นมหาวิทยาลัยไม่ได้มีเกณฑ์ที่เป็นรายวิชาที่จัดทำออนไลน์โดยเฉพาะ แต่ก็นำมาประยุกต์ในการออกแบบรายวิชาควรรอบแบบโครงสร้างของรายวิชา เพื่อให้ผู้เรียนเห็นขอบข่ายรายวิชาในภาพรวม โดยลำดับตามขั้นตอนการนำเสนอบทเรียน ตั้งแต่ การแนะนำบทเรียน การถ่ายทอดเนื้อหาความรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ วิธีการวัดประเมินผล การสรุปบทเรียนในแต่ละหน่วยให้สอดคล้องหรือส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุผลตามการเรียนรู้ที่คาดหวังของรายวิชา (Mahidol University, 2022) และในส่วนของเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ (Thailand Quality Award: TOA) การรับฟังเสียงลูกค้าซึ่งเป็นกระบวนการเพื่อให้สามารถคัดกรองความต้องการ ความคาดหวังของลูกค้า เพื่อตอบสนองและสร้างความสัมพันธ์ การประเมินความพึงพอใจ ความไม่พึงพอใจ และการสร้างความผูกพันของลูกค้าโดยการกำหนดผลิตภัณฑ์และบริการเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า (Thailand Productivity Institute, 2019) ส่วนเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (Education Criteria for Performance Excellence: EdPEX) ในส่วนการมุ่งเน้นลูกค้า การสร้างความพึงพอใจ ความผูกพันของผู้เรียน การพัฒนาอย่างเป็นระบบเพื่อสร้างกระบวนการพัฒนาให้ครบตามวงจรคุณภาพ รวมถึงการสร้างนวัตกรรม ซึ่งการพัฒนารายวิชาในรูปแบบใหม่ก็ถือเป็นการสร้างนวัตกรรมทางการศึกษาตามเกณฑ์นี้ (Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation, 2021) ในส่วนของการประกันคุณภาพการศึกษาระดับหลักสูตรตามเกณฑ์ AUN-QA ที่มีการปรับเป็นฉบับ 4.0 (Version 4.0) ได้กำหนดเกี่ยวกับความสำคัญของผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ด้วยการกำหนดผลการเรียนรู้ทั้งความรู้และทักษะเฉพาะทางที่สะท้อนความต้องการของผู้เรียนและผู้เกี่ยวข้อง มีโครงสร้างและเนื้อหาของรายวิชาที่ทันสมัย สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนและการประเมินผลที่นำไปสู่การบรรลุผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง การเรียนรู้ตลอดชีวิต มีการประเมินผู้เรียนที่เป็นระบบ มีความเป็นธรรม สนับสนุนกิจกรรมเสริมเพื่อพัฒนาการเรียน ความรู้ ทักษะและความสามารถในการทำงาน โดยเฉพาะมีการออกแบบ การพัฒนารายวิชาให้มีคุณภาพ (ASEAN University Network, 2020)

แนวคิดทฤษฎีการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์

จากการศึกษาของ Sae-Tan (2021) ได้อธิบายความพร้อมในการเรียนการสอนแบบออนไลน์ของนักศึกษาว่า นักศึกษาควรมีความรู้ ความเข้าใจ และความพร้อมต่อการเรียนแบบออนไลน์โดยได้รับการสนับสนุนต่างๆ จากคณะหรือมหาวิทยาลัย ส่วน Khongmhor (2017) ได้อธิบายปัญหาและอุปสรรคในการใช้งานและแนวทางการพัฒนาห้องเรียนออนไลน์ของมหาวิทยาลัย ได้แก่ การไม่มีเวลาในการจัดทำและการปรับปรุงเนื้อหาของบทเรียนให้เหมาะสมกับการสอนออนไลน์ มีจำนวนภาระงานสอนที่มากหรือมีงานอื่นที่สำคัญกว่าจะต้องกระทำ ขาดแรงจูงใจในการใช้ห้องสอนออนไลน์ รวมถึงความพร้อมของสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้งาน แนวทางในการพัฒนาห้องเรียนออนไลน์คือ ควรส่งเสริมการใช้งานให้มากขึ้น ควรกำหนดนโยบายการใช้งานห้องเรียนออนไลน์ในการเรียนการสอน กำหนดตัวชี้วัดด้านการจัดการเรียนการสอน มีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ และมีการติดตามประเมินผลการเข้าใช้งานห้องเรียนออนไลน์ หลังจากนั้น Alqudah et al (2021) ได้อธิบายอุปสรรคที่สำคัญที่สุดในการเรียนรู้ออนไลน์คือ การเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตที่ไม่มีความเสถียร การขาดแรงจูงใจในการเรียน และ สภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้ ต่อมา Lim et al (2021) ได้อธิบายถึงการเรียนรู้มีความสัมพันธ์กับการมีอยู่ของผู้สอนและการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเรียนรู้ออนไลน์ และผลกระทบของการแสดงตนของผู้สอนต่อผู้เรียนจะส่งผลต่อการเรียนรู้ ในส่วนของ Lim et al (2021) ได้อธิบายถึง ชุมชนการเรียนรู้ (Online learning communities; OLC) ในสถานศึกษา พบว่า องค์ประกอบการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจมากที่สุด และ Arjareewattana and Pojariya (2019) ได้อธิบายความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ได้แก่ ผู้เรียนมีความพึงพอใจมากในสภาพการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ด้านบุคคลเท่านั้น แต่ยังพบว่า มีความพึงพอใจน้อยในด้านเนื้อหาและสื่อการสอน ด้านระบบสารสนเทศและการสื่อสาร และด้านสภาพแวดล้อม

กรอบแนวคิดการวิจัย

กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย โดยการศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาต้นแบบรายวิชาออนไลน์ทางสังคมศาสตร์ ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ข้อบังคับของมหาวิทยาลัยมหิดลว่าด้วยการศึกษาระดับปริญญาตรี และแนวคิดมาตรฐานคุณภาพการศึกษาตามเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation, 2021) และเกณฑ์การประเมินคุณภาพการศึกษาระดับหลักสูตร (ASEAN University Network, 2020) ด้วยการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำไปพัฒนาต้นแบบรายวิชาออนไลน์ วิชาสังคมออนไลน์เพื่อพัฒนาชีวิตและเศรษฐกิจดิจิทัล ซึ่งประกอบกับการเรียนการสอนออนไลน์ที่มีโครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตร การออกแบบรายวิชา การออกแบบการเรียนการสอน และการประเมินผลการเรียนรู้ ตามกรอบมาตรฐานการศึกษา ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มที่ 1

นักศึกษาที่เคยลงทะเบียนเรียนในรายวิชาศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัยมหิดล โดยกำหนดขนาดของตัวอย่างจากจำนวนผู้ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาศึกษาทั่วไปของคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ในช่วงระยะเวลา 2 ปีการศึกษาที่มีการเรียนออนไลน์อย่างเต็มรูปแบบ จำนวน 5,846 คน

คำนวณตัวอย่างจากสูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง จากการคิดคำนวณตามสูตรการคำนวณของ Taro Yamanen $= N / (1 + Ne^2)$ ได้ค่าจากการคำนวณไม่ต่ำกว่า 374 คน ทำการปรับเพิ่มตัวอย่างอีกร้อยละ 20 จากการประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่างที่คาดว่าจะหายไป (Lwanga and Lemeshow, 1991) จึงใช้ตัวอย่าง 450 คน มีผู้ตอบแบบสอบถามกลับมา จำนวน 415 คน คิดเป็นร้อยละ 92

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มที่ 2

ประชากรที่ใช้ในการพัฒนาต้นแบบรายวิชาออนไลน์ วิชาสังคมออนไลน์เพื่อพัฒนาชีวิตและเศรษฐกิจดิจิทัลตามมาตรฐานเครือข่ายการประกันคุณภาพมหาวิทยาลัยอาเซียน และเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ หรือเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 45 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยนี้ได้ทำการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

1. ผู้บริหารระดับสูงที่ทำงานเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยและมีประสบการณ์ทำงานอย่างน้อย 5 ปี
2. อาจารย์ที่มีคุณวุฒิจบการศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรและการสอน เทคโนโลยีสารสนเทศ สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ และมีประสบการณ์ทำงานในตำแหน่งอาจารย์ผู้สอนอย่างน้อย 5 ปี

โดยแบ่งผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มที่ 1 จำนวน 17 คน เพื่อประชุมกลุ่มในการพิจารณาปรับปรุงการออกแบบรายวิชาตามแบบฟอร์มในการพัฒนารายวิชา รายละเอียดการจัดหัวข้อ การจัดการเรียนการสอน การประเมินผล และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และกลุ่มที่ 2 จำนวน 28 คน เพื่อพิจารณาแบบประเมินต้นแบบรายวิชาออนไลน์จากฉบับร่างเพื่อพิจารณาปรับปรุงให้เป็นต้นแบบรายวิชาออนไลน์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามความคิดเห็น การศึกษาปัญหาและความต้องการของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในการเรียนออนไลน์และรูปแบบรายวิชาออนไลน์ ลักษณะแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของลิเคิร์ต (Likert's Scale) สำหรับตัวอย่างในกลุ่มที่ 1 ที่เป็นนักศึกษาโดยแบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ตอนที่ 2 ปัญหาที่พบในการเรียนออนไลน์ และ ตอนที่ 3 ความต้องการในการเรียนออนไลน์และรูปแบบของรายวิชาออนไลน์

การตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามโดยได้ดำเนินการให้ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบค่าความตรงของแบบสอบถามการวิจัย ด้วยการพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ โดยการคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่า 0.6 ขึ้นไป พบว่า ค่า IOC มีค่าเป็น 0.3 จำนวน 4 ข้อที่ได้ปรับออกจากแบบสอบถาม และตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัยด้วยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามมีค่าเท่ากับ 0.895 จากตัวอย่างที่จัดเก็บจำนวน 30 ตัวอย่าง

2. แบบประเมิน โดยนำแบบฟอร์มมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ แบบที่ 3 (มคอ.3) เกี่ยวกับรายละเอียดของรายวิชา และแบบสอบถามของ The standards for Quality Online Courses (2010, as cited in International Association for K-12 Online Learning) ประยุกต์ทำแบบการประเมินต้นแบบรายวิชาออนไลน์ทางสังคมศาสตร์ใน 3 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร และการออกแบบรายวิชา ด้านการออกแบบการเรียนการสอน และด้านการประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม ถึง 31 ธันวาคม พ.ศ.2564 โดยการจัดทำกรอบตัวอย่างในกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 โดยในกลุ่มที่ 1 ได้ส่งเอกสารตามรายชื่อ อีเมล ที่มีการลงทะเบียนไว้ในเรียนกับรายวิชาศึกษาทั่วไปของคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ตามจำนวนที่กำหนดไว้และนำมาลงข้อมูลเพื่อทำการวิเคราะห์ ส่วนในกลุ่มที่ 2 นำรายละเอียดรายวิชา (มคอ. 3) ให้ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณารายละเอียดของรายวิชา ตามมาตรฐานเครือข่ายการประกันคุณภาพมหาวิทยาลัยอาเซียน และเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศหรือเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ จากนั้นผู้วิจัยดำเนินการปรับแก้ไข และเพิ่มเติมข้อมูลรายละเอียดรายวิชา นำส่งผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิประเมินต้นแบบรายวิชาออนไลน์ทางสังคมศาสตร์ ในรายวิชาสังคมออนไลน์เพื่อพัฒนาชีวิตและเศรษฐกิจดิจิทัล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

1. การศึกษาปัญหาและความต้องการของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในการเรียนออนไลน์และรูปแบบรายวิชาออนไลน์จากนักศึกษาจำนวน 415 คน ดำเนินการวิเคราะห์โดยใช้ สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ค่ามัธยฐานเลขคณิต (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) มาเปรียบเทียบกับผลการแปลผลค่าเฉลี่ยที่ใช้ระดับ (ค่าสูงสุด-ค่าต่ำสุด/จำนวนชั้น) (Youthao, 2017)
2. การศึกษามาตรฐานเครือข่ายการประกันคุณภาพมหาวิทยาลัยอาเซียน และเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศหรือเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ รวมถึงข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)
3. การประเมินต้นแบบรายวิชาออนไลน์ วิชาสังคมออนไลน์เพื่อพัฒนาชีวิตและเศรษฐกิจดิจิทัล โดยใช้สถิติพรรณนา ค่ามัธยฐานเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

1. การศึกษาปัญหาและความต้องการของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในการเรียนออนไลน์และรูปแบบของรายวิชาออนไลน์ การวิเคราะห์ปัญหาที่สำคัญในการเรียนออนไลน์และรูปแบบออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี พบว่า ปัญหาที่พบอยู่ในระดับมากที่สุดเป็นอันดับแรกคือ ปัญหาจากความล่าช้าของระบบอินเทอร์เน็ต รองลงมาอยู่ในระดับมาก คือ ปัญหา ระบบเสียงและภาพไม่ชัดเจน การเข้าห้องเรียนที่ไม่ชัดเจนจากการที่ผู้สอนมีห้องสอนที่แตกต่างกัน ระบบคอมพิวเตอร์และ

อุปกรณ์ที่มีแตกต่างกันทำให้เกิดความแตกต่างกันในการเรียนและการสอบ การบ้านจากการเรียนมากเกินไป การสื่อสารยากมากกว่าการเรียนในห้องเรียนปกติ การประสานงานในการจัดทำกิจกรรมหรืองานกลุ่ม ผู้สอนไม่สร้างความน่าสนใจในการเรียน มีการปฏิสัมพันธ์กันน้อยเกินไป การรบกวนจากสภาพแวดล้อมในการเรียนไม่มีสมาธิในการเรียน ตามลำดับ ส่วนปัญหาในการไม่สามารถได้พบกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน อยู่ในระดับปานกลาง

ปัญหาที่สำคัญเกี่ยวกับคุณภาพของสัญญาณอินเทอร์เน็ตส่งผลกระทบต่อระบบเสียงและภาพในการเรียนออนไลน์ สอดคล้องกับลักษณะปัญหานี้ที่มีความสำคัญจากการศึกษาของ Sae-Eaw (2019) ที่พบว่า นักศึกษามักพบปัญหาความเสถียรของคุณภาพของเสียงและภาพของการวิดีโอคอล ซึ่งเกิดจากสัญญาณอินเทอร์เน็ตในพื้นที่ของทั้งนักศึกษาและอาจารย์ผู้สอน ไม่เสถียร ทำให้การเรียนติดขัดของภาพและเสียงการสอนไม่ชัดเจนหรือบางครั้งอาจทำให้ต้องยุติการสอน ซึ่งส่งผลกระทบต่อ นักศึกษาไม่สามารถเข้าใจบทเรียนได้ตามที่อาจารย์ต้องการถ่ายทอดให้ อีกทั้งการเรียนออนไลน์เกิดขึ้นในที่พักของนักศึกษา แต่ละคน บรรยากาศการเรียนจึงแตกต่างไปจากการเรียนแบบปกติที่มีการเรียนภายในห้องเรียนที่มหาวิทยาลัย มีอาจารย์คอย ควบคุมการสอนและห้องเรียนได้ง่าย สามารถซักถามหรือพูดคุยแลกเปลี่ยนได้ทันทีเมื่อเกิดข้อสงสัยหรือมีประเด็นที่ต้องการ พูดคุยเพื่อต่อยอดการเรียนต่อไปได้ แต่หากเป็นการเรียนออนไลน์ที่บ้าน นักศึกษามีอิสระที่จะทำอะไรก็ได้ที่ตนต้องการขณะที่กำลังเรียนอยู่ได้ อาจารย์อาจจะไม่สามารถควบคุมนักศึกษาได้เท่าที่ควร ซึ่งปัญหาเกี่ยวกับอินเทอร์เน็ตเป็นปัญหาที่สำคัญที่สุด และปัญหาอื่นที่สำคัญคือ ปัญหาจากสภาพแวดล้อมและขาดความสนใจในการเรียน สอดคล้องกับการศึกษาของ Alqudah et al (2021) เรื่องการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในจอร์แดน พบว่า อุปสรรคที่สำคัญที่สุดในการเรียนรู้ออนไลน์คือ การเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตที่ไม่มีความเสถียร รองลงมาคือ มีการขาดแรงจูงใจ และปัญหาสภาพแวดล้อมที่บ้าน ไม่เหมาะสำหรับการเรียนรู้ และการศึกษาของ Moore and Piety (2022) เกี่ยวกับระบบนิเวศทางการศึกษาที่เอื้อต่อคุณภาพ การศึกษาออนไลน์และความสำเร็จสำหรับผู้เรียนออนไลน์ พบว่า การที่สถาบันการศึกษาได้ใช้ระบบนิเวศทางการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ มีการวางแผนการเรียนออนไลน์อย่างเป็นระบบทำให้การจัดการเรียน การสอนออนไลน์มีประสิทธิภาพเพราะระบบนิเวศของการเรียนออนไลน์จะมีผลอย่างมากต่อการเรียนรู้ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับปัญหาสำคัญ 10 ลำดับของนักศึกษาในการเรียนในการเรียนออนไลน์และรูปแบบของรายวิชาออนไลน์

n = 415

ปัญหา	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	ลำดับ
ปัญหาจากความล่าช้าของระบบอินเทอร์เน็ต	4.51	0.64	มากที่สุด	1
ปัญหาระบบเสียงและภาพไม่ชัดเจน	4.19	0.68	มาก	2
ปัญหาการเข้าห้องเรียนที่ไม่ชัดเจนจากการมีห้องของผู้สอนที่แตกต่างกัน	4.18	0.70	มาก	3
ปัญหาจากระบบคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ที่มีแตกต่างกันทำให้เกิดความแตกต่างกันในการเรียนและการสอบ	4.11	0.69	มาก	4
ปัญหาการมีการบ้านจากการเรียนมากเกินไป	4.02	0.72	มาก	5
ปัญหาการสื่อสารกันยากมากกว่าการเรียนในห้องเรียนปกติ	3.98	0.75	มาก	6
ปัญหาการประสานงานในการจัดทำกิจกรรมหรืองานกลุ่ม	3.97	0.71	มาก	7
ปัญหาจากผู้สอนไม่สร้างความน่าสนใจในการเรียน มีการปฏิสัมพันธ์กันน้อยเกินไป	3.88	0.81	มาก	8
ปัญหาจากการรบกวนจากสภาพแวดล้อม ไม่มีสมาธิในการเรียน	3.84	0.74	มาก	9
ปัญหาในการไม่สามารถได้พบกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน	3.38	0.78	ปานกลาง	10

การวิเคราะห์ความต้องการของนักศึกษาในการเรียนออนไลน์และรูปแบบของรายวิชาออนไลน์ พบว่า ความต้องการที่อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 3 ประเด็น คือ สนองสนุกมีความเป็นกันเองกับผู้เรียน มีกิจกรรมประกอบการเรียน มีกิจกรรมนันทนาการ มีคลิปวิดีโอประกอบการสอน ตามลำดับ และความต้องการที่อยู่ในระดับมาก คือ ต้องการเอกสารประกอบการเรียนและเอกสารอื่นที่ใช้สอนส่งให้ผู้เรียนก่อนการเรียน สอบแบบออนไลน์สามารถเปิดตำรา เอกสาร หรือค้นคว้าหาข้อสอบได้ เนื้อหามีความทันสมัย สามารถนำไปใช้ได้จริง ยกตัวอย่างประกอบการสอนออนไลน์ที่มีความชัดเจนตรงกับเรื่องที่เรียน บันทึกการเรียนการสอนไว้เพื่อให้สามารถทบทวนย้อนหลังได้ และเน้นเรื่องประสบการณ์ ไม่นับทฤษฎีมากเกินไป ตามลำดับ ผลการศึกษานี้ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Khongmhor (2017) ได้ให้แนวทางการพัฒนาห้องเรียนออนไลน์สำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ไว้ว่า ระบบห้องเรียนออนไลน์มีความทันสมัยในยุคดิจิทัลที่เป็นแหล่งรวมความรู้ข้อมูลขนาดใหญ่ ให้ผู้เรียนได้เข้ามาเรียนและทบทวนเองได้ ช่วยอำนวยความสะดวกในการสร้างรายวิชา สามารถดาวน์โหลดไฟล์ได้ง่าย ผู้สอน

สามารถอัปโหลดข้อมูลในรูปแบบสื่อทั้ง ภาพ เสียง วิดีโอ และข้อมูลหลายๆ รูปแบบเพื่อเป็นสื่อในการนำเสนอ ผู้สอนควรสร้างแรงจูงใจและมีรางวัลเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจในเรื่องที่สอน พร้อมทั้งผู้สอนสามารถตรวจการบ้านและเก็บคะแนน รวมถึงสามารถพัฒนาแบบการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา หลังจากนั้น Lim et al (2021) ได้ศึกษาพบว่า ความพึงพอใจในการเรียนรู้ของผู้เรียนในรูปแบบการสอนออนไลน์จะเกี่ยวข้องกับการมีปฏิสัมพันธ์ของผู้สอนในการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีของสิงคโปร์ ต่อมา Moore and Piety (2022) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่าการมีกิจกรรม เอกสารประกอบการเรียนมีความพร้อมส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศในการเรียนและผลการเรียนออนไลน์ และ Li et al (2021) ได้ศึกษาพบว่า ผู้เรียนมีความต้องการให้ผู้สอนมีกิจกรรมประกอบการเรียน เพราะการมีกิจกรรมในการเรียนรู้ออนไลน์นั้นทำให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับการศึกษาเกี่ยวกับ ชุมชนการเรียนรู้ออนไลน์ (Online Learning communities; OLC) ในสถานศึกษาของประเทศจีน เพื่อขับเคลื่อนการจัดการการเรียนรู้ออนไลน์ พบว่า การมีส่วนร่วมในกิจกรรมจะทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจมากที่สุด ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ระดับความต้องการสำคัญ 10 ลำดับของนักศึกษาในการเรียนในรูปแบบออนไลน์และรูปแบบของวิชาออนไลน์

n = 415

ความต้องการ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	ลำดับ
ต้องการให้สอนสนุกมีความเป็นกันเองกับผู้เรียน	4.32	0.57	มากที่สุด	1
ต้องการให้ผู้สอนมีกิจกรรมประกอบการเรียน มีกิจกรรมนันทนาการในการเรียนออนไลน์	4.29	0.69	มากที่สุด	2
ต้องการมีคลิปวิดีโอประกอบการสอนมากขึ้น	4.27	0.74	มากที่สุด	3
ต้องการให้มีเอกสารประกอบการเรียนและเอกสารอื่นที่ใช้สอน ส่งให้ผู้เรียนก่อนการเรียน	4.19	0.68	มาก	4
ต้องการให้สอบแบบออนไลน์สามารถเปิดตำรา เอกสาร หรือค้นคว้าขณะสอบได้	4.02	0.89	มาก	5
ต้องการให้เนื้อหามีความทันสมัย	4.01	0.94	มาก	6
ต้องการให้สอนที่สามารถนำไปใช้ได้จริง	3.99	0.79	มาก	7
ต้องการให้มีการยกตัวอย่างประกอบการสอนออนไลน์ที่มีความชัดเจนตรงกับเรื่องที่เรียน	3.78	0.98	มาก	8
ต้องการให้มีการบันทึกการเรียนการสอนไว้เพื่อให้สามารถทบทวนย้อนหลังได้	3.69	0.87	มาก	9
ต้องการให้ผู้สอนเน้นเรื่องประสบการณ์ ไม่เน้นทฤษฎีมากเกินไป	3.68	0.99	มาก	10

2. การออกแบบรายวิชาออนไลน์ วิชาสังคมออนไลน์เพื่อพัฒนาชีวิตและเศรษฐกิจดิจิทัลตามมาตรฐานเครือข่ายการประกันคุณภาพมหาวิทยาลัยอาเซียน และเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศหรือเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ ประกอบด้วย 2 ส่วน ดังนี้

1) ผลการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำรายวิชาออนไลน์ตามมาตรฐานเครือข่ายการประกันคุณภาพมหาวิทยาลัยอาเซียน และเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศหรือเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ พบองค์ประกอบที่สำคัญในการออกแบบรายวิชา ดังนี้ 1.1) มาตรฐานผลการเรียนรู้ของบัณฑิต ประกอบด้วย ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่ชัดเจนเป็นไปตามวิสัยทัศน์ พันธกิจของมหาวิทยาลัย ผลการเรียนรู้ระดับรายวิชา ทักษะทั่วไปหรือทักษะเฉพาะรายวิชา การรวบรวมความต้องการของผู้มีส่วนได้เสียหรือผู้มีส่วนร่วมทั้งจากภายในและภายนอกเพื่อสะท้อนผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังจากผู้เรียน 1.2) โครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตร ประกอบด้วย รายละเอียดคุณลักษณะของรายวิชาสะท้อนที่ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง การออกแบบหลักสูตรโดยใช้ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง การออกแบบหลักสูตรที่นำมาจากผลสะท้อนของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โครงสร้างรายวิชาเรียงลำดับจากพื้นฐานสู่ระดับที่สูงขึ้น และเนื้อหาสาระของรายวิชามีความทันสมัย 1.3) กลยุทธ์การสอน ประกอบด้วย การนำปรัชญาของมหาวิทยาลัยมาเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน กระบวนการเรียนการสอนที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมและมีปฏิสัมพันธ์กับกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย การสร้างให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตัวเอง กิจกรรมการเรียนการสอนเสริมสร้างแนวคิดสร้างสรรค์ แนวคิดนวัตกรรม และ แนวคิดผู้ประกอบการ 1.4) การประเมินผลการเรียนรู้ ประกอบด้วย การกำหนดวิธีการประเมินผลการเรียนรู้ ที่หลากหลายในเชิงสร้างสรรค์ การแสดงช่องทางการอุทธรณ์การประเมินผลการเรียนรู้ การใช้เครื่องมือในการประเมินผลการเรียนรู้ที่หลากหลาย การประเมินความก้าวหน้าตามแผนการเรียน และการให้ข้อมูลย้อนกลับนักศึกษาเพื่อการปรับปรุงและพัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Bunjongparu (2019) ได้เสนอผลการพัฒนาหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ไว้ว่า ควรมีการกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและ

พัฒนารายวิชาหลัก โดยเทียบกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรในเรื่องของความรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีพื้นฐานด้านดิจิทัลเทคโนโลยี นานาเทคโนโลยี ด้านเศรษฐศาสตร์ ด้านการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะและนวัตกรรม ด้านพหุวัฒนธรรม เรื่องของความคิด เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการพัฒนาความคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดสร้างสรรค์ การคิดเพื่ออนาคต การคิดแบบกลยุทธ์ การคิดเชิงวิพากษ์ การคิดเชิงสังเคราะห์ปัญหา การคิดแก้ปัญหาโดยใช้ทักษะทางคณิตศาสตร์ และตรรกเชิงเหตุผล เรื่องของทักษะในการสร้างนวัตกรรมตามความถนัดโดยใช้วิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์เป็นรากฐานในการสร้างนวัตกรรม มีทักษะในการเรียนรู้ที่จะอยู่กับตัวเอง สร้างตนเองให้เป็นพลเมืองที่มีคุณค่าต่อสังคม และเรื่องของทัศนคติ เป็นความสามารถในการแยกแยะเลือกสิ่งที่ถูกต้องตามจริยธรรมมีความเข้าใจในธรรมชาติของโลกและความสำคัญตามความเชื่อและเหตุผลทางวิทยาศาสตร์และจริยธรรม

2) การออกแบบรายวิชาออนไลน์เพื่อพัฒนาชีวิตและเศรษฐกิจดิจิทัลตามมาตรฐานเครือข่ายการประกันคุณภาพมหาวิทยาลัยอาเซียน และเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศหรือเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ ได้นำข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อนำมาปรับปรุงการออกแบบรายวิชาออนไลน์ พบประเด็นเสนอแนะ 4 ประเด็น ได้แก่ 1) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับรายวิชาออนไลน์ พบว่า ควรพิจารณาปรับชื่อรายวิชาให้มีความน่าสนใจ จัดกลุ่ม Literacy ให้มีความสอดคล้องกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศหรือการจัดการข้อมูลสารสนเทศ ทบทวนผลลัพธ์ของรายวิชาการจัดสัดส่วนของเนื้อหา จริยธรรม และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจออนไลน์ วิธีการวัดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของรายวิชา ข้อที่ 6 และทบทวนวิธีการวัดผลการเรียนรู้ระดับรายวิชาเพื่อให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของรายวิชา 2) โครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตร พบว่า ควรพิจารณาเพิ่มเนื้อหาในรายสัปดาห์ตามหัวเรื่องที่กำหนดไว้ เพิ่มกิจกรรมการนำเสนอและวิพากษ์การเรียนการสอนจากผู้เรียน กำหนดให้ออกแบบและนำเสนอในรูปแบบออนไลน์ เพิ่มเติมแนวคิดการประยุกต์ใช้ในประเด็นการนำไปใช้จริง 3) การออกแบบการเรียนการสอน พบว่า ควรพิจารณาเพิ่มเทคนิควิธีการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้สูงสุด ทบทวนกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับทรัพยากรประกอบการเรียนการสอน ควรมีการเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ร่วมแสดงความต้องการในการเรียนรู้และปฏิบัติจริง และ 4) การประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้ พบว่า ควรพิจารณาทบทวนการประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังระดับรายวิชา เพิ่มวิธีการวัดผลชิ้นงานโดยการให้คะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนน (Scoring rubric) และเพิ่มช่องทางการสื่อสารในรายวิชากับผู้เรียน

จากข้อเสนอแนะดังกล่าวนำไปสู่การจัดทำฉบับร่างของรายวิชาสังคมออนไลน์เพื่อพัฒนาชีวิตและเศรษฐกิจดิจิทัลตามมาตรฐานเครือข่ายการประกันคุณภาพมหาวิทยาลัยอาเซียน และเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศหรือเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการพิจารณาปรับปรุงการออกแบบรายวิชาสังคมออนไลน์เพื่อพัฒนาชีวิตและเศรษฐกิจดิจิทัล

หัวข้อ	รายการ	ผลการปรับปรุงรายวิชาเพื่อจัดทำต้นแบบ
1	มาตรฐานผลการเรียนรู้ของบัณฑิต	
1.1	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของรายวิชา (Course Learning Outcomes: CLOs)	ปรับให้มีความชัดเจนเป็นไปตามวิสัยทัศน์ พันธกิจของมหาวิทยาลัย ปรับจาก 5 ข้อ เป็นจำนวน 6 ข้อ คือ - อธิบายถึงสังคมออนไลน์ในการเปลี่ยนแปลงสู่โลกแห่งยุคข้อมูลข่าวสารจากมุมมองของผู้เรียน - เลือกและแสดงการใช้เครื่องมือและเทคนิคในการจัดทำมีเดีย และการเผยแพร่ในสังคมออนไลน์ - วิเคราะห์สื่อ การตลาด ระบบเศรษฐกิจดิจิทัล และการสร้างแบรนด์ จากกรณีศึกษาการจัดการในสังคมออนไลน์และในระบบเศรษฐกิจดิจิทัล - ประเมินผลที่ตามมาทั้งเชิงบวกและเชิงลบจากการจัดทำและเผยแพร่มีเดียในสังคมออนไลน์จากข้อกฎหมาย จริยธรรม ระเบียบ หรือกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับสังคมออนไลน์จากกรณีศึกษา - สร้างกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจออนไลน์ในการออกแบบเนื้อหา เทคโนโลยี รูปแบบสื่อ การบันทึก เผยแพร่ และการจัดการเพื่อนำเสนอในรูปแบบออนไลน์ผ่านการทำงานกลุ่ม - แสดงความรับผิดชอบและแสดงความคิดเห็นในห้องเรียนออนไลน์
1.2	ทักษะทั่วไปหรือทักษะเฉพาะรายวิชา	ทักษะด้านความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ทักษะด้านการสื่อสาร ทักษะด้านการประกอบการ
1.3	การรวบรวมความต้องการของผู้มีส่วนได้เสียหรือผู้มีส่วนร่วม	ให้มีการจัดการรับฟังความคิดเห็นต่อการเรียนรายวิชาที่จัดการเรียนออนไลน์ตลอดทั้งรายวิชา ทั้งจากผู้เรียน ผู้สอน ผู้ช่วยสอน

ตารางที่ 3 (ต่อ)

หัวข้อ	รายการ	ผลการปรับปรุงรายวิชาเพื่อจัดทำต้นแบบ
2	โครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตร	
2.1	การออกแบบหลักสูตรโดยใช้ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	ปรับปรุงการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ประกอบด้วย การบรรยายเนื้อหา การอภิปราย การแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น การฝึกวิเคราะห์ในห้องเรียน ออนไลน์ กิจกรรมฝึกปฏิบัติการใช้เครื่องมือและเทคนิคในการสร้างมีเดีย
2.2	การออกแบบหลักสูตรที่นำมาจากผลสะท้อนของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	ให้มีการประมวลความคิดเห็นของนักศึกษาการประเมินการสอนเพื่อใช้ในการปรับปรุงเนื้อหาการเรียนการสอน
2.3	โครงสร้างรายวิชาเรียงลำดับจากพื้นฐานสู่ระดับที่สูงขึ้น	การจัดโครงสร้างเนื้อหาเป็นรายสัปดาห์และแบ่งตามหัวข้อเรื่อง และ กิจกรรมการเรียนการสอน/สื่อที่ใช้ในการออนไลน์ รายสัปดาห์ ตามจำนวนบท 15 บท
2.4	เนื้อหาของรายวิชาที่มีความทันสมัย	ให้มีการเสนอผลการสำรวจความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับความทันสมัยของการพัฒนา รายวิชา พบว่า การออกแบบในภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” เปิดโอกาสให้ผู้สอนให้คำแนะนำกับผู้เรียน ($\bar{X}=4.36$, S.D.=0.67) ให้ผู้เรียนเข้าถึงแหล่งการเรียนรู้หรือเนื้อหาได้อย่างรวดเร็ว ($\bar{X}=4.35$, S.D.=0.70) และ ให้ผู้เรียนเข้าใจวิธีการปรับเปลี่ยนชีวิตให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน ($\bar{X}=4.31$, S.D.=0.74)
3	กลยุทธ์การสอน	
3.1	การนำปรัชญาของมหาวิทยาลัยมาเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน	หมวดความรู้หรือสมรรถนะ (Literacy) ของมหาวิทยาลัย คือ 1. MU Literacy (Core Values, SEP, GE for Human Development) 2. Digital Literacy (ICT, Applied Mathematics) 3. Social and Humanity Literacy (Social, Humanity, Law, Ethics, Arts) 4. Finance and Management Literacy (Finance, Management, Entrepreneur)
3.2	กระบวนการเรียนการสอนที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมและมีปฏิสัมพันธ์ผ่านกิจกรรม	ปรับปรุงให้มีการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านการทำกิจกรรมรายบุคคลและกิจกรรมกลุ่มพร้อมการนำเสนอผลงานในรายวิชาออนไลน์
3.3	การสร้างให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตัวเอง	ปรับให้ผู้เรียนได้ศึกษาเพิ่มเติมจากจากวีดิทัศน์ออนไลน์ การใช้โปรแกรม OBS Studio, Davinci Resolve (Free Program) และ Adobe Premiere, Premiere Rush ที่ใช้ได้ภายใต้ลิขสิทธิ์การใช้ของมหาวิทยาลัยมหิดล
3.4	กิจกรรมเสริมสร้างแนวคิดสร้างสรรค์แนวคิดนวัตกรรมและ แนวคิดผู้ประกอบการ	ปรับให้มีเรื่อง การสร้างแนวคิดผ่านการเรียนรู้ธุรกิจออนไลน์ การสร้างแบรนด์ทางธุรกิจ เทคโนโลยีการใช้ภาพนิ่ง และโปรแกรมสำหรับการจัดการออนไลน์ในการผลิตเนื้อหาเพื่อสร้างภาพลักษณ์ และสร้างตัวตนที่ดีในสังคมออนไลน์
4	การประเมินผลการเรียนรู้	
4.1	การกำหนดวิธีการประเมินผลการเรียนรู้ และการประเมินความก้าวหน้าตามแผนการเรียน	ปรับปรุงการประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ โดยจะมีข้อเสนอแนะจากผู้สอน เพื่อให้ผู้เรียนไปปรับใช้ในการกำหนดรูปแบบ การสร้างเนื้อหา และการจัดการเพื่อการนำเสนอในรูปแบบออนไลน์ การบันทึก เผยแพร่ และวิพากษ์งานจากการออกแบบและการพัฒนาเนื้อหาและรูปแบบการออนไลน์ของผู้เรียน
4.2	ช่องทางการอุทธรณ์การประเมินผลการเรียนรู้	การอุทธรณ์ของนักศึกษาทั้งในด้านวิชาการและกระบวนการพิจารณาอุทธรณ์ให้เป็นไปตามกฎระเบียบของมหาวิทยาลัยมหิดล โดยอุทธรณ์ที่ผู้สอนผ่านอีเมลและช่องทางไลน์กลุ่มของรายวิชา
4.3	การใช้เครื่องมือในการประเมินผลการเรียนรู้ที่หลากหลาย	ปรับปรุงช่องทางการประเมินผล 1) ข้อสอบออนไลน์แบบปรนัยและแบบอัตนัยแบบออนไลน์ 2) แบบฝึกหัดและใบงานออนไลน์ 3) กิจกรรมรายกลุ่มออนไลน์ และ 4) การนำเสนอออนไลน์
4.4	การให้ข้อมูลย้อนกลับนักศึกษาเพื่อการปรับปรุงและพัฒนา	ให้มีการให้ข้อมูลย้อนกลับนักศึกษา โดย 1) การจัดเวลาให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล หรือรายกลุ่ม 2) การอภิปรายแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นออนไลน์ และ 3) การวิพากษ์งานจากงานที่กำหนดให้ออกแบบและการนำเสนอออนไลน์

จากตารางที่ 3 ผลการพิจารณาปรับปรุงการออกแบบรายวิชาสังคมออนไลน์เพื่อพัฒนาชีวิตและเศรษฐกิจดิจิทัล สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Na Ayudthaya (2019) ได้ศึกษาการพัฒนาหมวดวิชาศึกษาทั่วไปเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2552 ไว้ว่า แนวคิดในการพัฒนาหมวดวิชาศึกษาทั่วไปโดยอาศัยหลักการบูรณาการหลักสูตรแบบเกณฑ์ความสามารถ (Competency-Based Curriculum) ร่วมกับหลักสูตรแบบบูรณาการ (Integrated Curriculum) สอดคล้องกับขั้นตอนการออกแบบหลักสูตรเกณฑ์ความสามารถหรือหลักสูตรที่เน้นสมรรถนะการเรียนรู้สู่รายวิชาครอบคลุมมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่กำหนด ที่ประกอบด้วย ทักษะชีวิตและอาชีพ ทักษะการเรียนรู้ และ

นวัตกรรม และทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ เทคโนโลยี และ เจตคติที่นิสิตจำเป็นต้องมีสำหรับการเรียนรู้และการปฏิบัติงานที่จะนำไปสู่การพัฒนาตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อม ให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ที่เป็นจริงและความต้องการของสังคม มาตรฐานผลการเรียนรู้ที่ได้จึงถือว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่าสำหรับผู้เรียนอย่างมาก

3. การพัฒนาต้นแบบรายวิชาออนไลน์ วิชาสังคมออนไลน์เพื่อพัฒนาชีวิตและเศรษฐกิจดิจิทัลตามมาตรฐานเครือข่ายการประกันคุณภาพมหาวิทยาลัยอาเซียน และเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศหรือเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ จากการสังเคราะห์ผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิจากฉบับร่าง โดยได้ผลการปรับปรุงที่สำคัญประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

1) การพัฒนาต้นแบบรายวิชาออนไลน์ วิชาสังคมออนไลน์เพื่อพัฒนาชีวิตและเศรษฐกิจดิจิทัล มีการปรับปรุงเพื่อให้เป็นต้นแบบของรายวิชาออนไลน์ ดังนี้ 1.1) ปรับจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ การจัดสัดส่วนของเนื้อหาเกี่ยวกับธุรกิจออนไลน์ ปรับเกณฑ์การวัดผลการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ของการแสดงความรับผิดชอบในสัดส่วนที่เหมาะสม 1.2) ปรับจำนวนสัดส่วนชั่วโมงการเรียนรู้และการศึกษาด้วยตัวเองให้สอดคล้องในแต่ละบท 1.3) ปรับส่วนของการพัฒนาผลการเรียนรู้ที่คาดหวังระดับรายวิชาของนักศึกษา ปรับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของการแสดงความรับผิดชอบและแสดงความคิดเห็นในห้องเรียนออนไลน์ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ และ 1.4) ปรับแผนการสอน การประเมินผล กิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับทรัพยากรการเรียนการสอน และปรับเปลี่ยนเอกสารประกอบการสอน

2) ลักษณะและโครงสร้างของต้นแบบของรายวิชา สังคมออนไลน์เพื่อพัฒนาชีวิตและเศรษฐกิจดิจิทัล ดังนี้

2.1) ปรับปรุงส่วนเนื้อหาให้มีจำนวน 15 บท และปรับเนื้อหาย่อยในแต่ละบท

2.2) ปรับปรุงวิธีการสอนของต้นแบบของรายวิชา ให้ครอบคลุมในวิธีที่หลากหลาย คือ 1) วิธีการสอนแบบการบรรยายออนไลน์ (Online Lecture) 2) วิธีการสอนแบบสาธิต (Demonstration) 3) วิธีการสอนแบบการใช้โครงงานเป็นฐาน (Project Based Learning) และ 4) วิธีการสอนแบบการศึกษากรณี (Case Study)

2.3) ปรับให้มีสื่อการสอนของต้นแบบรายวิชาออนไลน์ที่หลากหลายได้แก่ 1) วิดีทัศน์ประกอบการสอน ร้อยละ 35 2) เอกสารประกอบการสอน ร้อยละ 20 3) วิพากษ์จากกรณีศึกษา ร้อยละ 5 4) Infographic 8 ชิ้น ร้อยละ 7 5) ช่องทาง Social Media ให้ศึกษา ร้อยละ 13 6) ช่องทาง Hyperlink ให้ค้นคว้าเพิ่มเติม ร้อยละ 8 และ 6) การทดสอบ ร้อยละ 12

2.4) ปรับช่องทางการติดต่อสื่อสารของต้นแบบของรายวิชา ให้เพิ่มเป็น 3 ช่องทาง คือ 1) ทาง Social Media (Facebook, YouTube) 2) ทางอีเมล (Email) ของผู้สอนและผู้ช่วยสอน และ 3) ทางกลุ่มไลน์ (Line Group)

2.5) ปรับกิจกรรมการเรียนรู้และสื่อการสอน คือ 1) การเข้าร่วมในช่องทางห้องเรียนออนไลน์ Cisco WebEx (Mahidol Cisco WebEx) 2) วิดีทัศน์บรรยายพร้อม PowerPoint และ Textbook 3) Hyperlink ที่ผู้สอนกำหนดไว้ในรายวิชา 3) ข้อสอบแบบปรนัย (Multiple Choice) 4) ช่องออนไลน์สำหรับกรณีศึกษาที่กำหนดจำนวน 2 ช่อง และ 5) แบบฟอร์มออนไลน์ในการส่งงานและช่องทางการสอนออนไลน์ (Google Form)

2.6) ปรับผลของการศึกษาในการวัดผลออนไลน์ ให้มีรายละเอียดที่ชัดเจน คือ 1) การจัดลงยืนยันตัวตนครั้งแรกในการเรียนออนไลน์ในแบบฟอร์มออนไลน์ โดยจะส่งรายชื่อผู้ที่ส่งแล้วทางกลุ่มไลน์ของรายวิชา เรียกชื่อเพื่อสอบถามการมีส่วนร่วม และการถามรวมเพื่อให้ทุกคนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นในห้องเรียนออนไลน์ 2) การจัดทำตามข้อกำหนดในการจัดส่งงานรายบุคคลตามแบบฟอร์มออนไลน์ โดยจะส่งรายชื่อผู้ที่ส่งแล้วทางกลุ่มไลน์ที่กำหนดเป็นช่องทางการสื่อสารหลังการส่งแบบฟอร์ม 1 ชั่วโมง และส่งรายชื่ออีกครั้งเมื่อครบ 24 ชั่วโมง จะมีการติดตามผู้ที่ไม่ส่งงานในระยะเวลา 1 สัปดาห์ 3) การเสนองานกลุ่มจะพิจารณาจากการเข้าร่วมกลุ่ม และแบบฟอร์มการแบ่งงานที่กำหนดให้ส่งออนไลน์โดยจะส่งรายชื่อผู้ที่ส่งแล้วทางกลุ่มไลน์ที่กำหนดเป็นช่องทางการสื่อสารหลังครบกำหนดแล้ว 1 วัน และรอบ 7 วัน และกำหนดให้แต่ละกลุ่มสามารถส่งได้หลายครั้งในระบบ โดยจะใช้ไฟล์ที่ส่งเป็นครั้งสุดท้าย กลุ่มที่ส่งหลังสุดจะต้องนำเสนอแรกสุดเรียงไปตามลำดับ และทุกคนที่ร่วมในกลุ่มต้องแสดงตัวตนออนไลน์โดยการขานชื่อในระบบการเรียนการสอนออนไลน์ และ 4) การสอบปลายภาคจะเป็นข้อสอบออนไลน์ โดยมีข้อกำหนดคือ 4.1) ให้นักศึกษาแสดงตัวตนในห้องสอบออนไลน์ โดยการเป็น Participants อยู่ในห้องสอบออนไลน์ตลอดเวลา จนกว่าจะได้รับการยืนยันในการ Chat เพื่อแสดงว่าผู้คุมสอบได้รับคำตอบจากการสอบออนไลน์เรียบร้อยแล้ว และ 4.2) ต้องเปิดกล้องในการสอบออนไลน์ตลอดเวลา มุมกล้องที่สามารถมองเห็นได้ตั้งแต่ส่วนอกไปจนถึงใบหน้า โดยไม่มีการตั้งค่า Blur หรือ มีค่าพื้นหลัง (Background) และต้องไม่พบว่ามีนักศึกษาท่านอื่นที่ร่วมสอบในรายวิชาเดียวกันมองเห็นได้จากกล้องในการแสดงตัวตนในห้องสอบดังกล่าว

3) การประเมินต้นแบบรายวิชาออนไลน์ทางสังคมศาสตร์ วิชาสังคมออนไลน์เพื่อพัฒนาชีวิตและเศรษฐกิจดิจิทัล โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านหลักสูตรและการออกแบบรายวิชา 2) การออกแบบการเรียนการสอน และ 3) การประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้ พบว่า

3.1) ด้านหลักสูตรและการออกแบบรายวิชา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.46, S.D. = 0.40) เมื่อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก พบว่า รายละเอียดของรายวิชาให้ความสำคัญกับทักษะการเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ($\bar{X}$ = 4.68, S.D. = 0.47) รองลงมาคือ รายละเอียดของรายวิชาและการมอบหมายงานสอดคล้องกับมาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี ($\bar{X}$ = 4.64, S.D. = 0.48) และ เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของรายวิชาสามารถวัดได้ว่าผู้เรียนสามารถทำอะไรได้บ้าง เมื่อเรียนจบหลักสูตร ($\bar{X}$ = 4.54, S.D. = 0.50) ตามลำดับ

3.2) ด้านการออกแบบการเรียนการสอน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.38, S.D. = 0.41) เมื่อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก พบว่า การออกแบบรายวิชาสอนให้ผู้เรียนเข้าใจวิธีการปรับเปลี่ยนชีวิตให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ในสถานการณ์ปัจจุบัน ($\bar{X}$ = 4.54, S.D. = 0.57) รองลงมาคือ การเรียนการสอนช่วยให้ผู้เรียนมีวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลายตามความสนใจของผู้เรียน ($\bar{X}$ = 4.43, S.D. = 0.50) และการออกแบบการเรียนการสอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีทักษะเฉพาะที่จำเป็นในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ ($\bar{X}$ = 4.41, S.D. = 0.50) ตามลำดับ

3.3) ด้านการประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.31, S.D. = 0.54) เมื่อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก พบว่า การประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้ของรายวิชาสอดคล้องกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของรายวิชา ($\bar{X}$ = 4.46, S.D. = 0.50) รองลงมาคือ เกณฑ์การให้คะแนนกับภาระงานที่ได้รับมอบหมายมีความสอดคล้องกัน ($\bar{X}$ = 4.37, S.D. = 0.62) และ โครงสร้างของรายวิชาประกอบด้วยวิธีการและขั้นตอนที่เพียงพอและเหมาะสม ($\bar{X}$ = 4.33, S.D. = 0.62) ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย Jaijoy and Kamdaeng (2019) ได้อธิบายผลลัพธ์การเรียนรู้ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้แก่ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลขการสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ในส่วนของกระบวนการจัดการเรียนการสอนผู้เรียนให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนรู้ผ่าน E-Learning และการติดต่อสื่อสารผ่าน Facebook ซึ่งอาจเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว สะดวกสบายและเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย ดังนั้นการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการเรียนการสอนจึงทำให้ผู้เรียนพึงพอใจ เช่นเดียวกับผลการวิจัยของ Chaipanha et al (2020) ได้อธิบายผลลัพธ์การเรียนรู้ที่เป็นผลลัพธ์การเรียนรู้ที่จำเป็นต้องพัฒนาผู้เรียนในสภาพจริงตามกรอบคุณวุฒิ แห่งชาติ (NQF) ประกอบด้วย ความรู้ ทักษะ และความสามารถในการประยุกต์ใช้และความรับผิดชอบ พร้อมทั้งกำหนดแนวทางการประเมินผลการเรียนรู้ที่ต้องการวัดและประเมินผลผู้เรียนให้บรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ตามที่กำหนด รวมถึงการกำหนดแผนการจัดการเรียนรู้ โดยเลือกใช้การบูรณาการกับการทำงานที่เหมาะสมกับผลลัพธ์การเรียนรู้ และแนวทางการจัดแผนการเรียนรู้ในรายวิชา

สรุปผลการวิจัย

การพัฒนาต้นแบบรายวิชาออนไลน์ทางสังคมศาสตร์ตามมาตรฐานเครือข่ายการประกันคุณภาพมหาวิทยาลัยอาเซียน และเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศหรือเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ ได้ปรับปรุงตามแนวทางการศึกษาจากการวิเคราะห์ผลการสำรวจประเด็นปัญหาและความต้องการนำมาจัดทำร่างของรายวิชาตามแนวทางการพัฒนาตามกรอบของรายวิชาเพื่อพิจารณาโดยผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิจากมหาวิทยาลัยมหิดล และภายนอกมหาวิทยาลัยมหิดล มีการปรับปรุงเพื่อให้เป็นไปตามกรอบของเกณฑ์พัฒนาคุณภาพที่กำหนดจนได้รายวิชาสังคมออนไลน์เพื่อพัฒนาชีวิตและเศรษฐกิจดิจิทัล และพัฒนาจนได้โครงสร้างที่สมบูรณ์เพื่อใช้เป็นต้นแบบของรายวิชาจากการปรับปรุงตามผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ ที่สำคัญในการปรับปรุงรายวิชาประกอบด้วย ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของรายวิชา (Course Learning Outcomes: CLOs) ที่สามารถวัดผลได้จริง นำไปสู่การออกแบบกระบวนการเรียนการสอนและการประเมินผลออนไลน์ (Teaching and Learning Approach: TLA) ที่มีความชัดเจนของรายวิชา โดยสำคัญที่สื่อการสอนของรายวิชาที่รองรับการเรียนการสอนออนไลน์ มีความทันสมัย มีการสอนที่สนุกมีความเป็นกันเองกับผู้เรียน และการประเมินผลที่มีความยุติธรรม ตรวจสอบได้ ลดความแตกต่างจากทรัพยากรและบริบทของผู้เรียนที่แตกต่างกัน ช่องทางการสื่อสารของรายวิชาที่ต้องพัฒนาให้มีความสะดวก การไขข้อข้องใจของผู้เรียนที่รวดเร็ว มีการประกาศชัดเจนของรายวิชาที่จะมีการสอนออนไลน์ตลอดทั้งรายวิชา เพื่อให้ผู้เรียนได้เตรียมความพร้อมในการเลือกเรียนรายวิชาที่ต้องใช้ทรัพยากรในการเรียนทั้งในส่วนของ อุปกรณ์เครื่องคอมพิวเตอร์ ความเร็วอินเทอร์เน็ต โปรแกรมหลักที่ใช้ในการเรียนการสอน เอกสารประกอบการสอนที่มีการจัดส่งให้ผู้เรียนล่วงหน้าในการจัดการเรียนการสอน มีการรับฟังผู้เรียนและผู้เกี่ยวข้องเพื่อนำมาพัฒนาอย่างเป็นระบบตามหลักการระบบคุณภาพ ที่เน้นการจัดการอย่างเป็นระบบ

เพื่อให้ได้ผลลัพธ์จากการจัดการ ทบทวน ประเมินผล แล้วนำมาปรับปรุงเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีตามเกณฑ์หรือเป้าหมายที่กำหนด มีแนวโน้มที่ดีอย่างต่อเนื่อง เมื่อได้ต้นแบบของรายวิชาก็นำมาจัดการเรียนการสอน นำผลการรับฟัง การประเมิน มาพัฒนาสื่อการเรียนการสอน เพื่อให้เป็นรายวิชาในลักษณะของรายวิชาที่มีการเรียนการสอนแบบออนไลน์ แบบเปิดเสรี สำหรับทุกคน (Massive Open Online Course: MOOCs) ของคณะและของมหาวิทยาลัยต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยการพัฒนาวิชาออนไลน์ทางสังคมศาสตร์ตามมาตรฐานเครือข่ายการประกันคุณภาพมหาวิทยาลัย อาเซียน และเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศหรือเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ นั้น ได้พบสิ่งที่ดีที่น่าจะนำมาเสนอแนะเพื่อนำไปใช้ปรับปรุงรายวิชาออนไลน์ ดังนี้

1. การรับฟังผู้เรียน ควรรับฟังผู้เรียนอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ ในช่องทางที่หลากหลายให้ได้สารสนเทศในการนำมาออกแบบรายวิชา และทำการประเมินช่องทางในการรับฟัง เพื่อนำมาปรับปรุงให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายครอบคลุม มีความทันสมัย และตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนมากขึ้น
2. การรับฟังผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำเป็นต้องมีการเตรียมการที่ดีทั้งการเชิญผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ ความพร้อมในการปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ เอกสารฉบับร่างของรายวิชา หัวข้อรายละเอียดของการพิจารณา เพื่อการปรับปรุงรายวิชาที่ตรงประเด็นและมีความสมบูรณ์มากขึ้น
3. การจัดทำรายวิชาออนไลน์ ควรมีการรอบแนวคิดที่ชัดเจนในการจัดทำและพัฒนาผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง กระบวนการเรียนการสอนและการประเมินผลออนไลน์ ช่องทางการสื่อสาร การเตรียมความพร้อมในเรื่องอุปกรณ์ เครือข่าย อินเทอร์เน็ตของผู้สอนและผู้เรียน และความชัดเจนที่ให้ผู้เรียนทราบว่าเป็นการเรียนออนไลน์โดยมีการออกแบบให้มีการเรียนตลอดรายวิชาเป็นพื้นฐานการออกแบบ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาในรูปแบบของการวิจัยพัฒนา (R&D) การสร้างต้นแบบรายวิชาที่มีการเรียนการสอนแบบออนไลน์ แบบเปิดเสรีสำหรับทุกคน
2. ควรศึกษาเพื่อพัฒนาตัวชี้วัดสำคัญในการพัฒนารายวิชาที่มีความทันสมัยและเป็นรายวิชาตลอดทั้งรายวิชา
3. ควรศึกษาระบบในการพัฒนารายวิชาที่มีการเรียนการสอนแบบออนไลน์ แบบเปิดเสรีสำหรับทุกคน

ข้อจำกัดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการพัฒนาวิชาทางสังคมศาสตร์ภายใต้บริบททางสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดลเท่านั้น ซึ่งหากมีการนำรายวิชาทางสังคมศาสตร์ไปใช้ควรพิจารณาความเหมาะสมกับบริบทของสาขาวิชา และมหาวิทยาลัยร่วมด้วย

References

- Alqudah, I., Barakat, M., Suhaib M. Muflih S. M. and Alqudah, A. (2021). Undergraduates' perceptions and attitudes towards online learning at Jordanian universities during COVID- 19. *Interactive Learning Environments*. 1-18. <https://doi.org/10.1080/10494820.2021.2018617>
- Arjareewattana, W. and Pojariya, P. (2019). *Kāṇsuksā saphāp kāṇchatkāṇ rīān kāṇsōṭ 'ōṇlai nai sathānākāṇ kāṇ phrāē rabāt chūā wairat khorōnā khōṅg naksuksā khroṅkāṇ phisēt laksut bōrīhān thuraka chīmahābānthit* [Online Teaching and Learning During The COVID-19 Pandemic of M.B.A. Students (Unpublished master's Independent Study)]. Bangkok : Ramkhamhaeng University, Bangkok.
- Arora, R. G. and Chauhan A. (2021). Faculty perspectives on work from home: Teaching efficacy, constraints and challenges during COVID' 19 lockdown, *Journal of Statistics and Management Systems*. 24(1),37-52. <https://doi.org/10.1080/09720510.2021.1875567>

- ASEAN University Network. (2020). *AUN-QA Guide to AUN-QA Assessment at Programme Level version 4.0*. Retrieved September 2022, from <https://www.sirirajgrad.com/aun-qa-guide-to-aun-qa-assessment-at-program-level-version-4-0/>
- Bunjongparu, N. (2019). Kānphatthana laksūt mūt wicha suksā thūapai phūa songsoēm khunnalaksana kān pen phonlamuang nai satawat thī yīsip'et [The Development of General Education Curriculum to Promote 21st Century Citizenship skills]. *Srinakharinwirot Research and Development Journal of Humanities and Social Sciences*. 10(20),70-84.
- Chaipanha, W., Donrak, J. and Buapha, K. (2020). Kānphatthana laksūt witsawakam sāttra bandit sakhā wicha witsawakam bōrihān ngān kōsāng dōi chai rūpbāp karabūn nā kānkān rian kānsōn kap kān thamngān [The Development of Bachelor of Engineering Program in Construction Management Engineering using Work Integrated Learning Model]. *Maha Sarakharn : Rajabhat Maha Sarakharn University*.
- Cutri, R. M., Mena, J. and Whiting, E. F. (2020). Faculty readiness for online crisis teaching: transitioning to online teaching during the COVID- 19 pandemic. *European Journal of Teacher Education*. 43(4), 523-541. <https://doi.org/10.1080/02619768.2020.1815702>
- Damjub, W. (2019). Sū sangkhom 'ōnlai kap kānrīanrū nai sata wan thī yīsip'et [Social Media for Teaching and Learning in the 21st Century]. *Journal of Liberal Arts Maejo University*. 7(2),143-158.
- International Association for K- 12 Online Learning. (2010). *National standards for quality online courses*. Retrieved May 2021, from <http://www.charterschooltools.org/tools/Standards Quality Online Courses.pdf>
- Jaijoy, K. and Kamdaeng, P. (2019). Phonlap kānrīanrū lāe khwāmphungphōchāi khōng naksuksā thī mī tō kānchatkān rian kānsōn thī nēn phū rian pen sūnklāng nai rāiwichā sarasonthet thāngkān phayabān khana phāetsātmaēkkhōmik mahāwitthayālai phāyap [Learning Outcome and Satisfaction of Nursing Students on the Student-centered Teaching in Nursing Informatics Class of McCormick Faculty of Nursing, Payap University. *Thai Journal of Nursing*. 25(2),26-39.
- Khongmhor, P. (2017). Nāōthāng kānphatthana hōng rian 'ōnlai samrap 'āchān mahāwitthayālai theknōlōyī rāi mongkhon than burī [The Guiding Paradigm in Online Classroom Development for RMUTT lecturer]. Office of Academic Resource and Information Technology: Pathum Thani : Rajamangala University of Technology Thanyaburi.
- Li, S., Zheng, J. and Zheng, Y. (2021). Towards a new approach to managing teacher online learning: Learning communities as activity systems. *The Social Science Journal*. 58(3),383-395. doi:10.1016/j.soscj.2019.04.008
- Lim, J. R. N., Rosenthal, S., Sim, Y. J. M., Zhao-Yi Lim, Z. Y. and Oh, K. R. (2021). Making online learning more satisfying: the effects of online-learning self- efficacy, social presence and content structure, *Technology, Pedagogy and Education*. 30(4),543-556. doi:10.1080/1475939X.2021.1934102
- Lwanga, S. K. and Lemeshow, S. (1991). Sample size determination in health studies: A practical manual. In *Sample size determination in health studies: A practical manual*. World Health Organization.
- Mahidol University. (2022). *Nāō patibatkān phatthana botriān 'ōnlai Mahāwitthayālai Mahidon Version 1.1 [Guidelines for developing online lessons Mahidol University Version 1.1]*. Department of Information Technology, Division of General Administration Division: Nakhon Pathom : Mahidol University.

- Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation. (2021). *Keñ khunnaphāp kānsuksā phūā kāndamnoēn kān thī pen læt chabap pī sōngphanhārōjhoksipsām- sōngphanhārōjhoksiphok [Education Criteria for Performance Excellence: EdPEx 2020-2023]*. Bangkok : Amarin Printing and Publishing Company Limited. https://drive.google.com/file/d/1BkDEZGJ3bLvN_vh1kr2ac1lcGfmAWqCL/view
- Moore, S. L. and Piety, P. J. (2022). Online learning ecosystems: comprehensive planning and support for distance learners. *Distance Education*. 43(2),179-203. doi:10.1080/01587919.2022.2064820
- Na Ayudthaya, J. C. (2019). Kānphatthanā muāt wichā suksā thuāpai phūā soēmsāng khunnalaksana bandit tām krōp māttrathān khunnawuthi radap ‘udomsuksā hæng chāt Phō, Sō, sōngphanhārōjhāsipsōng [A General Education Program Development for Undergraduate Characteristics Reinforcement Conform to Thailand Qualifications Framework for Higher Education 2009]. *Journal of Research and Curriculum Development*. 9(2),12-29.
- Pahe, S. (2018). *Kānsuksā ‘ōnlai : thritsadi læe withī patibat [Online education : theories and practices]*. Phrae : Phrae Thai printing industry LTD., PART.
- Sae-Eaw, N. (2019). Phruttkam kān tangchāi rian ‘ōnlai nai sathanakān kho wit-sipkō khoṅg naksuksā Mahāwitthayalai Sinlapākōṅ phra rāṅ wang sanām c̄han [Behavior of students studying online in the situation of COVID-19 Sanamchandra campus, Silpakorn University]. Bangkok : Silpakorn University.
- Sae-Tan, T., Haoboorn, P., Junthip, S., Suteerasak, T. and Limsakul, W. (2021). Kānphatthanā laksut̄ muāt rāiwichā suksā thuāpai phūā songsoēm khunnalaksana kān pen phonlamuāng nai satawat thī yīsip’et [Readiness for undergraduate online learning during the COVID- 19 pandemic: A case study of the Prince of Songkla University Phuket campus]. *Journal of Multidisciplinary Academic Research and Development*. 3(1),23-37.
- Sharma, I. and Kiran, D. (2021). Study of parent’s satisfaction for online classes under lockdown due to COVID- 19 in India. *Journal of Statistics and Management Systems*. 24(1),17 -36. doi:10.1080/09720510.2020.1833452
- Thailand Productivity Institute. (2019). *Keñ rāngwan khunnaphāp hæng chāt pī sōngphanhārōjhoksipsām - sōngphanhārōjhoksipsī [TQA Criteria for Performance Excellence Framework 2563-2564]*. Bangkok : Eastern Printing Public Company Limited.
- Youthao, S. (2017). *Medical Statistics*. Bangkok : Chulalongkorn University Press.
- Wintachai, J., Khong, T. D. H. and Saito, E. (2021). *COVID-19 as a game changer in a Thai university: a self-reflection*. PRACTICE. 3(1),51-57. doi:10.1080/25783858.2020.1833233